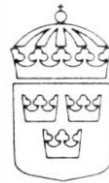

Motion till riksdagen

1988/89:Jo419

av Lars Norberg och Carl Frick (båda mp)

Fiskodlingen i kassar

Mot.
1988/89
Jo419-426

På senare år har intresset för fiskodling i s.k. kassar ökat starkt i takt med att det kustnära fisket alltmer försämrats. Försämringen, som yttrar sig i minskad tillgång på fisk samt en stor ökning av andelen sjuka fiskar, är när det gäller ål ibland rent katastrofal. Försämringen av det kustnära fisket har med all sannolikhet med den tilltagande nedsmutsningen av våra hav och sjöar att göra.

Man vet t.ex. att de syrefria, döda bottarna i Östersjön nu upptar en yta av 100 000 kvadratkilometer, eller ca 25 % av Östersjöns yta, och att de ökar år från år. Samtidigt minskar siktdjupet, vilket framgår av att blåstången numera växer endast ned till åtta meters djup mot tidigare 11 meter. Orsaken är främst utsläppen av kväve, fosfor och syreförbrukande substans, men andra miljögifter spelar förmodligen också en roll. Det gäller därför att minska utsläppen av dessa ämnen från alla källor som bidrar. För att återställa Östersjön skulle utsläppen av kväve behöva nedbringas till en fjärdedel och fosforutsläppen till en åttondedel. Då skulle man nå nivåer som överensstämmer med de av naturen givna. Östersjöstaterna har i en konvention åtagit sig att halvera sina utsläpp till år 2000. Detta är, som Greenpeace i förra årets Östersjö-aktion påpekat, helt otillräckligt och kommer att resultera i att Östersjön år 2000 är ett dött hav. Situationen i Kattegatt är likartad eller om möjligt värre.

Problemen gäller inte bara Östersjön i stort utan också i högsta grad kustnära områdena, som ju drabbas först av utsläppen. Även här noteras ökande områden av döda bottnar. Situationen i Hanöbukten kan utan vidare betecknas som katastrofal, men också i Östergötlands skärgård är situationen alarmerande. Mätningar utförda av SMHI av pH och bottenkvalitet bekräftar vad fiskare och allmänhet redan erfarit, nämligen att exempelvis Slätbaken är att beteckna som helt "död" och att samma sak gäller en betydande andel bottnar kring Norra Finnö. Innan man uppnått detta stadium noterar man på alla håll i de inre skärgårdarna kraftigt ökad växt av gulgröna alger på tång och vass.

Från regering och riksdag har utgått klara signaler att åtgärder snabbt måste sättas in för att rädda både Östersjön och Kattegatt. Algblooming och säldöd har i år blivit kraftiga påminnelser om att haven är allvarligt sjuka. Det ställs nu allt hårdare krav på kommuner, industrier, jordbruk och s.k. djurfabriker att minska sina utsläpp av växtnäring och syreförbrukande material.

I detta sammanhang måste även fiskodling i kassar beaktas. Dessa kan

jämställas med "djurfabrikerna" på land, med den skillnaden att när det gäller kasseodling så går 100 % av exkrementerna direkt ut i vattnet. En kasseodling på 10 ton per år bör därför från miljösynpunkt vara en betydligt allvarigare miljöbelastning än ett svinstall med 100 svin.

Enligt Naturvårdsverkets skrift "Fiskodling" kan man räkna med att fosforutsläppen under odlingssäsongen svarar mot 30 till 50 personekvivalenter per ton odlad fisk (personequivänt är det statistiska medelvärdet på en persons orenade utsläpp av hushållsvatten). När det gäller syreförbrukande material så kan man räkna med 70 till 180 personekvivalenter. Användes s.k. våtfoder blir utsläppen 50 till 100 % större.

Om man anser fosfor vara det från miljösynpunkt mest belastande, betyder exempelvis en 150 tons fiskodling som den vid Lagnöströmmen i S:t Anna 4 500 till 7 500 personekvivalenter eller utsläppet från en stad med 45 000 till 75 000 invånare med 90-procentig rening. Fosforutsläppen blir ca två ton per år, vilket kan te sig obetydligt i jämförelse med de 80 000 ton som årligen tillförs Östersjön (och som borde nedbringas till 10 000 ton). Lokalt har dock utsläpp av denna storleksordning en påtaglig miljöeffekt, vilket noterats av de boende kring Lagnöströmmen. När det gäller Östersjön i stort så måste dessa utsläpp adderas till alla andra utsläpp från fiskodlingar runt Östersjön och blir då ej längre försumbara.

Vi vill också framhålla, att vi ifrågasätter om kasseodling av fisk kan betecknas som en samhällsnyttig verksamhet. Det krävs som bekant 1,5 till 2 kg torrfoder, svarande mot tre till fyra kilo färskt fiskkött, för produktion av ett kilo regnbåglax. Fodret framställs vanligen av lodda från Norra Ishavet eller av fisk fångad vid u-ländernas kuster. När det gäller loddan håller den som bekant på att bli utfiskad. Man skyller den stora säldöden i Nordnorge på att loddan tagit slut och att sälarna simmar in i vikarna under sin jakt på föda och omkommer där. U-länderna, som ofta lider av proteinbrist, borde förmås att använda sin fisk för inhemska behov. Fiskodling är utan tvivel ett extremt slöseri med protein. (Samma anmärkning kan riktas mot vissa andra typer av djurfabriker.) Protein är som bekant det näringsämne som världsbefolkningen lider brist på. Saken blir inte bättre av att lax är en utpräglad lyxföda, där marknaden till stor del är beroende av restauranger- nas representationsmåltider. Dessa är som bekant skattemässigt avdragsgilla i motsats till svenskens vardagsföda, som betalas med beskattade pengar, alltså en dold skattesubvention till en ekologiskt tvivelaktig lyxkonsumtion.

Det yrkesmässiga kustnära fisket har ytterligare skadats av det för några år sedan införda fria fisket med handredskap, och om man vill stödja näringsverksamheten i skärgården bör man verka för en återgång till tidigare ordning. Om "hela Sverie skall leva" bör olika former av nyttig verksamhet stödjas, och vi hoppas att länsstyrelserna vill verka för att sådan verksamhet som förbättrar miljön i skärgårdsområdena på alla sätt understöds. Hit hör olika former av husdjursskötsel i måttlig skala såsom fåravel, uppfödning av ungdjur och hållande av mjölkkor. Trädgårdsodling borde kunna utvecklas om man satsar på att förbättra vattenförsörjningen. Till dessa verksamheter kan sedan knytas olika former av förädling av produkterna. Genom en levande skärgård med egen produktion och en god miljö blir skärgården

också attraktiv för turism. Döda bottnar och övergödda, illaluktande stränder har motsatt effekt.

Mot. 1988/89

Jo419

Om man trots ovanstående invändningar ändå anser att fiskodling bör förekomma, så anser vi att den bör bedrivas i dammar med kontroll och rening av avloppsvatten och recirkulation av huvuddelen av vattnet. så som exempelvis sker i Danmark.

När nu kraftåtgärder sätts in för att rädda både kustvattnen och haven i stort, får fiskodlingarna givetvis inte undantas. Om inte det naturliga fiskbeståndet skall dö ut, krävs nytänkande. Vi kräver därför att länsstyrelserna får i uppdrag att ompröva givna tillstånd till kasseodling. Samtidigt vill vi påpeka att vi anser det vara självklart att inga nya tillstånd till kasseodling beviljas.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

att riksdagen ger regeringen till känna vad som anförs i motionen.

Stockholm i januari 1989

Lars Norberg (mp)

Carl Frick (mp)